

ORASAM

AYLIK BÜLTENİ

OCAK 2023/ Sayı:59

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI'NIN GİRİŞİMİYLE YATIRIM FONU OLUŞTURULMASINA YÖNELİK HAZIRLIKLAR DEVAM EDİYOR

Türk Devletleri Teşkilatı'na üye ülkeler şu anda aktif olarak ortak bir yatırım fonu oluşturulması için çalışıyorlar. 10-11 Ocak tarihleri arasında İstanbul'da Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkiye ve Özbekistan'ın ilgili anlaşma taslağının hazırlanmasından sorumlu uzmanlarının toplantısı gerçekleştirildi.

Türk Yatırım Fonu, Türk Devletleri Teşkilatı'na üye ülkeler tarafından kurulan ilk ve ana ortak finans kuruluşu olacaktır. Fon, Türk Devletleri Teşkilatı'na üye ülkelerin aralarındaki ticari ve ekonomik iş birliğini güçlendirecek ortak projelerin

hayata geçirilmesini sağlayacaktır.

Fonun öncelikli alanları şunlardır: girişimciliği teşvik etmek, istihdam yaratmak, araştırma ve yenilik yapmak, üye devletlerin sosyo-ekonomik gelişimine katkıda bulunmak. Toplantı sonucunda üye ülkelerin her biri kendi iç düzenlemelerine uygun olarak taslak belge üzerindeki anlaşmayı hızlı bir şekilde tamamlama konusunda mutabık kaldı. Ayrıca planlanan ortak faaliyetler çerçevesinde, fonun oluşturulmasına ilişkin ilgili anlaşmayı en kısa sürede imzalamak istediklerini ifade ettiler.

KAZAKİSTAN, KIRGIZİSTAN VE ÖZBEKİSTAN ORTAKLAŞA HİDROELEKTRİK SANTRALİ İNŞA EDECEKLER

Liter.kz'nin haberine göre, Bişkek'te, 6 Ocak'ta Kazakistan, Özbekistan ve Kırgızistan'ın enerji departmanlarının başkanları Kambar-Ata HES-1'in ortak inşaatı konusunda anlaşdılar.

Kambar-Ata HES-1 projesinin inşaat işlerinin uygulanmasına yönelik Yol Haritası, Kazakistan Enerji Bakanı Bolat Akçulakov, Kırgızistan Enerji Bakanı Taalaybek İbrayev ve Özbekistan Enerji Bakanı Jurabek Mirzamahmudov tarafından imzalandı.

Taraflar, inşaat projesinin uygulanması için ana koşullar üzerinde anlaşdılar ve hidroelektrik santralinin zamanında devreye alınması için sonraki adımları belirlediler.

İnşaatı tamamlandıktan sonra Kambar-Ata HES-1'in Kırgızistan'daki en büyük enerji santrali olması bekleniyor. Söz konusu HES'in Orta Asya ülkelerine elektrik ve su arzını stabilize edeceği bildirildi.

Bildiği üzere Kazakistan'ın bu projeye katılımı, Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev'in Mayıs 2022'de Kırgızistan'a yaptığı resmi ziyarette varılan anlaşmalar çerçevesinde hayata geçiriliyor.

KIRGIZİSTAN VE ÖZBEKİSTAN ORTAK OTOMOBİL ÜRETECEK

Ekonomi Bakanı Yardımcısı Aynura Usenbekova'nın, 17 Ocak'ta Kırgızistan Cumhuriyeti Meclisi'nin Yakıt ve Enerji Kompleksi komitesi toplantısında yaptığı açıklamaya göre, Kırgızistan'ın Çuy bölgesinin Moskva ilçesine bağlı Ak-Suu köyünde Özbekistan'ın UzAutoSanoat firması ile iş birliği içinde otomobil üretimi yapılacaktır.

Otomobil üretiminin organizasyonu üç aşama şeklinde tasarlanmıştır. İlk etapta (3 yıl içinde) 10.000 adet otomobil ve ticari araç üretimi, İkinci etapta (4-5 yıl içinde) 20 bin otomobil ve ticari araç üretimi ve Üçüncü aşamada (6 yıl içinde) 30 bin otomobil üretimi planlanmaktadır.

Anlaşmanın, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev'in 26 Ocak'ta Kırgızistan'a yapacağı ziyarette imzalanması bekleniyor.

KIRGIZİSTAN BÜYÜKELÇİSİ TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ BAŞKANIYLA GÖRÜŞTÜ

Kirgizistan Dışişleri Bakanlığı basın servisinin haberine göre, Kirgizistan'ın Türkiye Büyükelçisi Ruslan Kazakbayev, 17 Ocak'ta Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu ile bir araya geldi.

Görüşmede taraflar, Kirgizistan'a Türkiye'den büyük yatırımların çekilmesine ve ticari ve ekonomik iş birliğinin genişletilmesine yönelik ortak faaliyetler yürütülmesi konularını ele aldı.

Aynı zamanda, Türkiyeli firmaların Kirgizistan'da yaşadığı sorunlar hakkında görüş alışverişinde bulunuldu.

Ayrıca, Kirgizistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Temir Sariev ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu, TOBB'un Kirgizistan'a gerçekleştireceği ziyaret çerçevesinde bir görüşme düzenlenmesi konusunu da görüştüler.

KIRGIZİSTAN VE MACARİSTAN İKİLİ İŞBİRLİĞİNİ GELİŞTİRECEK

Oş Belediyesi basın servisinin haberine göre, Kirgizistan'ın Oş şehri, ekonomik bağların geliştirilmesi ve yatırımların teşvik edilmesi konusunda Macaristan şehirleriyle iş birliğini geliştirecek. Bu karar, 20 Ocak'ta Oş Belediye Başkan Yardımcısı Jasur Azimov ile Macaristan'ın Kirgizistan Büyükelçisi Şandor Dorogi'nin görüşmelerinin ardından duyuruldu.

Görüşme sırasında taraflar ikili iş birliği olanaklarını, eğitimde, ekonomide ve daha önce imzalanan kardeş şehirler anlaşması temelinde yatırımların çekilmesinde iş birliğinin güçlendirilmesini değerlendirdiler.

Jasur Azimov, Macaristan'ın Seged şehri ile Oş şehri arasındaki kardeş şehir anlaşmasını dikkate alarak ikili ilişkilerin geliştirilmesi de dâhil olmak üzere tüm alanlarda karşılıklı yarar sağlayan iş birliğinin güçlendirilmesini önerdi. Macar büyükelçisi ise ekonomik iş birliğini genişletmek, ortak girişimleri artırmak, "Macaristan-Kirgizistan" Kalkınma

Fonu aracılığıyla yeni projeleri desteklemek ve üniversiteler arası eğitim iş birliğini genişletmek de dâhil olmak üzere ikili iş birliğini genişletmenin önemine dikkat çekti.

Görüşme sonucunda ikili ilişkilerin geliştirilmesi ve iş birliğinin güçlendirilmesi konusunda mutabakata varıldı.

KIRGIZİSTAN İLE KAZAKİSTAN TİCARET CİROSUNU 2 MİLYAR DOLARA ÇIKARMAYI PLANLIYOR

SNG.Today'in, BDT üyesi ülkeler Parlamentolar Arası Asamble basın servisinden edindiği bilgiye göre, Kazakistan ve Kırgızistan yetkilileri, ülkeler arasındaki ciroyu 2 milyar dolara çıkarmayı planlıyor. Kazakistan Senato (Parlamento) Başkanı Maulen Aşimbayev, Bişkek'e yaptığı ziyarette Kırgızistan Meclis Başkanı Nurlanbek Şakiyev ile bir araya geldi.

Taraflar ekonomi alanında iş birliğine devam etme niyetlerini ifade ettiler. Aynı zamanda, yakın gelecekte tarafların endüstriyel bir ticaret ve lojistik kompleksi kurması planlanmaktadır. Ayrıca, görüşmede parlamenterler Çolpon-Ata-Almatı yolunun inşası ve Kiçi-Kapka-Beşagaş kontrol noktasının yeniden hizmete alınması üzerinde durdular. Bunun yanı sıra, kültürel ve insani iş birliğini güçlendirmeye yönelik ilk bölgeler arası forumun düzenlenmesi olasılığına da dikkat çekildi.

Maulen Aşimbayev'e göre, Kazakistan ve Kırgızistan bölgeler arası iş birliği için büyük potansiyele sahip. Aşimbayev, bu yöndeki iş birliğini olabildiğince etkin bir şekilde güçlendirmenin gerekli olduğunu dile getirdi.

Kazakistan Parlamento başkanına göre, devletlerin sınır bölgelerinde yer alan bölgeler arasındaki bağlantının güçlendirilmesine özel önem verilmesi gerekiyor. O, bu yönde başarılı çalışmalar yapılırsa orada yaşayan nüfusun sosyo-ekonomik durumunun olumlu yönde etkileneceğini kaydetti.

ÖZBEKİSTAN VE KIRGIZİSTAN 1,6 MİLYAR DOLARLIK BELGE PAKETİ İMZALADI

Kırgızistan Ulusal Yatırım Ajansı Müdür Yardımcısı Nuradil Bayasov'un, Kabar ajansına verdiği röportaja göre, Kırgızistan'ın Oş bölgesinde kimyevi gübre üretimi ve üretilen mısırın Özbekistan'a ihracata hazırlanması için yeni bir Kırgızistan-Özbekistan işletmesi açılacak.

Bu projeyi, uzun süredir iş birliği içinde olan iki ülke işadamları yürütüyor. İlgili anlaşmayı 26 Ocak'ta Bişkek'te düzenlenen "Kırgızistan-Özbekistan" iş forumu sırasında imzaladılar.

Nuradil Bayasov: "Bugün 168 milyon dolar değerinde 11 belge imzalandı. Özbekistan'a mısır ve et ürünleri ihracatına ilişkin anlaşmalar uygulanmaya başlandı. Bunların toplam tutarı 120 milyon dolar. Şirketler uzun yıllardır iş birliği yapıyor. Bununla birlikte, bugün Oş şehrinde gübre üretimi ve mısır ihracatı için bir ortak girişim oluşturma olasılığını düşünüyoruz" dedi.

Aynı zamanda Kırgızistan'ın Çuy bölgesinde Özbekistan'a ait Ravon marka otomobillerin üretimine yönelik büyük bir projeye imza atmak için hazırlıkların yapıldığını da söyledi.

Belge, Özbekistanlı UzAvtoSanoat ile Kırgızistanlı DT Teknik ve NUR şirketleri arasında imzalanacak.

Bu projeye ilgili ilk muhtıra 2017 yılında hazırlandı. O yıldan bu yana birçok müzakere yapıldı ve tartışmalı konular çözüldü. Bugün, Nuradil Bayasov'un da belirttiği gibi, proje tam olarak uygulama aşamasına gelmiştir.

TÜRK ŞİRKETİ KAZAKİSTAN'A 1000 TON KALİTELİ PAMUK TOHUMU TEDARİK EDECEK

Kapital.kz bilgi servisinin haberine göre, Türk girişimciler, Kazakistan çiftçilerine indirimli koşullarda 1000 ton yüksek kaliteli pamuk tohumu sağlayacak. Bu anlaşmaya Çimkent'te düzenlenen "Kazakistan'da Pamuk Gelişiminin Geleceği" konusunda düzenlenen iş forumu sırasında varıldı.

Bu iş forumunda Türk şirketi ProGen, hastalığa ve haşaratlara karşı dirençli yeni pamuk çeşitleri hakkında bilgi verdi. Tohumlar krediyle yerli yetiştiricilere satılacak. Daha önce Kazakistan ile Türkiye arasında tohum yetiştiriciliğinin geliştirilmesi konusunda iş birliği memorandumu imzalanmıştı. Kazakistan Tarım Bakanı Yardımcısı Abulhayır Tamabek: "Ev eşyası ve pamuğun işlenmesinden elde edilen ürünler de dahil olmak üzere kamu alımlarında yerel ürünlerin payının artırılması konusu üzerinde çalışılmaktadır. İlk aşamada, ulusal şirketler yerli pamuk ürünlerinin % 70'e kadarını satın almalıdırlar. Şu anda kamu alımlarındaki yerel ürünlerin payında % 30'dan % 70'e kadar bir artış öngörülüyor" dedi. "Kazakistan'da Pamuğun Geliştirilmesinin Geleceği" konulu iş forumu sonucunda Türkiye Doğu Akdeniz Tarımsal

Araştırma Enstitüsü ile "SHOS Cotton and Melon Growing" şirketi arasında yeni pamuk çeşitlerinin ortak araştırılması ve geliştirilmesine ilişkin anlaşma imzalandı. Ayrıca, Kazakistan Tarım Bakanlığı'nın şu anda ıslah ve tohumculuk endüstrisinin geliştirilmesi için kapsamlı bir plan geliştirdiği de gelen bilgiler arasında.

KAZAKİSTAN'DA RÜZGÂR SANTRALİ KURULACAK

Kazakistan Cumhurbaşkanlığı Ofisinin basın servisinin bilgilerine dayanarak CentralAsia.news bilgi servisinin yaptığı habere göre, Kazakistan Başkanı Kasım Cömert Tokayev,

Birleşik Arap Emirliklerine (BAE) ait Masdar şirketinin genel müdürü Mohammed Al-Ramahi ile bir araya geldi. Görüşmede, Kasım Cömert Tokayev, Kazakistan'ın 2060 yılına kadar petrole olan bağımlılığını azaltmanın yanı sıra 2030 yılına kadar doğadan elde edilen enerji yüzdesini yüzde 4'ten yüzde 15'e çıkarmayı hedeflediğini vurguladı. Kazakistan lideri, ülkenin Enerji Bakanlığı, "KIDF" fonu ve "Masdar" şirketi ile imzalanan iş birliği anlaşmasının tam olarak uygulanacağına olan güvenini dile getirdi. İkili belgeye göre Kazakistan'ın Türkistan ve Cambıl bölgelerinde 1 GW kapasiteli rüzgâr santrali kurulması planlanıyor. Ayrıca, "Masdar" şirketinin müdürü Kazakistan Cumhurbaşkanı'na görüşme fırsatı verdiği için teşekkür etti. Yeşil enerji geliştirme alanında Kazakistan devletinin yüksek potansiyeline dikkat çekti. Bununla birlikte, bu alanda büyük projelerin ortak uygulanmasına ilgi duyduğunu da ifade etti.

TÜRKİYELİ YATIRIMCI KAZAKİSTAN'DA BİR ELEKTRİK SANTRALİ İNŞA ETMEYİ PLANLIYOR

Kazakistan Devlet Başkanlığı basın servisinin haberine göre, Kazakistan'da yeni yatırım projelerinin hayata geçirilmesi için beklentiler Başbakan Alihan Smayilov ve Türk Gap İnşaat Genel Müdürü Aziz Çengel tarafından görüşüldü. Görüşmede Gap İnşaat temsilcisi Sayın Aziz Çengel, şirketinin Kazakistan'daki yatırımını genişletmekle ilgilendiğini ifade etti.

Çengel'e göre, Kökşetau'da bir ısıtma merkezinin inşa edilmesi gelecek vaat etmektedir.

Kazakistan Başbakanı Alihan Smayilov, "Türkiye'nin Kazakistan için önemli bir stratejik ortak olduğunu vurguladı, bu nedenle hükümet karşılıklı yarar sağlayan yeni projelerin uygulanmasını teşvik etmektedir" dedi.

Aynı zamanda Alihan Smayilov, Kökşetau'da bir elektrik santrali inşa etme projesi kapsamında şeffaflık ve rekabet ilkeleri çerçevesinde Kazakistan Enerji Bakanlığı'nın tüm potansiyel yatırımcıların katılabileceği açık bir ihale düzenleyeceğini belirtti.

Fizibilite çalışmasına göre, Kökşetau'daki yeni termal merkezin elektrik kapasitesi 240 MW ve termal kapasitesi 520 Gcal/h olacaktır. Projenin finansmanı ihaleyi kazanan yatırımcının fonlarından karşılanacaktır.

Merkezi İstanbul'da bulunan Gap İnşaat şirketi 1996 yılında kurulmuştur. Şirket, çeşitli altyapı projelerinin gerçekleştirilmesinde uzmanlaşmıştır. Şu anda Türkiye, Türkmenistan, Irak, Katar, Suudi Arabistan ve diğer ülkelerde faaliyet göstermektedir.

KAZAKİSTAN YENİ MARKA ARABA ÜRETİMİNE BAŞLADI

Kazakistan Cumhurbaşkanlığı basın servisinin haberine göre, Kazakistan'ın Kostanay kentinde bulunan Allur fabrikası, "Kia Sportage" markası için yeni bir otomobil üretim hattı açtı. Açılış törenine Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev katıldı.

Yeni hat aynı zamanda otomobillerin montajını, kaynak işlemlerini ve boyama işlemlerini de gerçekleştirecek. Bilindiği üzere günümüzde otomobil üretiminde kullanılan bu tür modern teknoloji Orta Asya ülkeleri arasında sadece Kazakistan'da bulunmaktadır.

Kasım Cömert Tokayev: "Fabrikadan yeni çıkan bir Kia Sportage aracı bize gösterildi. Bu aracın kalitesi çok iyi. Bu yüzden talebin yüksek olacağını düşünüyorum. Yatırımcıları işletmeyi daha da büyütmeye davet ediyoruz" dedi.

Ayrıca 2023 yılına kadar "Kia Cerato" otomobillerinin üretimi için yeni bir hattın devreye alınmasının planlandığı da gelen bilgiler arasında.

AZERBAJCAN İLE TÜRKMENİSTAN ARASINDAKİ TİCARET 2022'DE REKOR SEVİYEYE ULAŞTI

2022'de Azerbaycan ile Türkmenistan arasındaki ticaret cirosunun beş kat arttığı düşünülmektedir. Trend haber kaynağı, bunun bir rekor göstergesi olduğunu bildiriyor. Söz konusu bilgi kaynağı, Türkmen gazının Azerbaycan ve Türkiye üzerinden Avrupa ülkelerine ihracatının 2022 gündeminin ana konularından biri olduğunu da vurguladı. Türkmenistan ve Azerbaycan hükümetleri arasında 21 Ocak 2021'de Aşkabat'ta imzalanan Hazar Denizi'ndeki Dostluk petrol sahasında kaynakların ortak araştırılması ve geliştirilmesine ilişkin mutabakat zaptı büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, Aralık 2022'de Türkmenistan'ın Avazada dinlenme tesisinde gerçekleştirilen, Azerbaycan-Türkiye-Türkmenistan zirvesinin sonuçları, ulaştırma ve transit kapasitelerinin gelişimini ve üç devletin tek bir enerji merkezine dönüşmesini etkileyecektir.

TÜRKMENİSTAN'DA B-92 TİPİ UÇAK YAKITI ÜRETİMİ BAŞLATILDI

Türkmenistan'ın akaryakıt ve enerji kompleksinden sorumlu Başkan Yardımcısı Şahım Abdrahmanov, cuma günü video konferans yolu ile gerçekleştirilen Kabine Toplantısı'nda, Türkmenistan Devlet Başkanı Serdar Berdimuhamedov'a ülkede ithal ikame ürünü olan B-92 tipi uçak yakıtının üretimine başlandığı haberini verdi.

Başkan Yardımcısı toplantıda, Türkmennebit (Türkmenpetrol) Devlet Kurumu'na bağlı Türkmenbaşı Petrol Rafinerileri Fabrikalar Kompleksi'nde (TPRFK) üretilen petrol ürünlerinin çeşitliliğini arttırmaya yönelik yürütülen faaliyetler hakkında rapor verdi. İlgili haber, Türkmenistan resmi medyası tarafından yayınlandı.

Şahım Abdrahmanov ayrıca, Türkmenbaşı Petrol Rafinerileri Fabrikalar Kompleksi'nin Bilimler Akademisi Teknoloji Merkezi ile beraber B-92 tipi uçak yakıtının üretilmesiyle ilgili teknik koşulların sağlandığını ve gerekli çalışmaların yapıldığını ifade etti.

Raporu dinleyen Türkmenistan Devlet Başkanı Berdimuhamedov, bu alanda yapılan çalışmaların önemine dikkat çekti ve Türkmenistan milli ekonomisinin temel sektörlerinden biri olan akaryakıt ve enerji kompleksini kapsamlı bir şekilde geliştirme ihtiyacına vurgu yaptı.

Video konferans yolu ile yapılan Kabine Toplantısı'nda devlet gündemine dair önemli konular ele alındı ve bazı taslak belgeler değerlendirildi.

TÜRKMENİSTAN'IN DIŞ TİCARET HACMİ \$18,3 MİLYARA YAKLAŞTI

Türkmenistan'ın dış ticaret hacmi, 2022 yılının ilk 11 ayında geçtiğimiz yılın ilgili dönemine göre yüzde 34,6 arttı ve 18 milyar 300 bin ABD dolarına yaklaştı. Türkmenistan ekonomisi uzmanı Valentin Trapeznikov, salı günü CentralAsia.news sitesine verdiği röportajda konu ile ilgili bilgiler verdi.

Valentin Trapeznikov'a göre, 2022 yılının ocak-kasım aylarını kapsayan dönemde Türkmenistan'ın ihracatı 11,66 milyar ABD dolarını aştı. Bu gösterge, geçen yılın ilgili dönemi ile kıyaslandığında yüzde 46,5 daha yüksektir. Ayrıca ilgili dönemde ülkenin ithalatı yüzde 17,8 artış kaydetti ve 6,61 milyar ABD dolarına tekabül etti.

Haberde belirtildiği gibi, Türkmenistan'ın en çok ihracat yaptığı ilk beş ülke arasında Çin, Rusya, Afganistan, Türkiye ve Özbekistan yer alıyor. İlgili dönemde Türkmenistan'ın bu ülkelere toplam ihracatı yaklaşık 10 milyar ABD dolarını buldu. Türkiye, Birleşik Arap Emirlikleri, Çin, Rusya ve Hindistan, Türkmenistan'a en çok mal ihraç eden beş ülke oldu. Söz konusu dönemde Türkmenistan'ın bu ülkelerden ithalatı 4,5 milyar ABD dolarına tekabül etti.

İlgili dönemde ağırlıklı olarak Türkmenistan petrol ve doğal gaz tesislerinde üretilen ürünler ihraç edildi. 2022 yılının

ilk 11 ayında, 2021'in ilgili dönemi ile kıyaslandığında Türkmenistan'ın doğal gaz ihracatı yüzde 64, petrol ürünleri ihracatı yüzde 13,2, petrokok ihracatı yüzde 17,1 ve doğal gazdan elde edilen benzin ihracatı yüzde 19,7 arttı. Ayrıca Türkmenistan'ın elektrik enerjisi, mineral gübre, kükürt, giyim, ayakkabı, domates, şekerleme ürünleri, inşaat malzemeleri, ilaç ve gıda sanayisine yönelik hammadde ihracatı da kayda değer ölçülerde arttı.

TÜRKMENİSTAN'IN ÇİN'E DOĞAL GAZ İHRACATI \$10,25 MİLYAR OLDU

Türkmenistan, 2022 yılında Çin'e 10 milyar 250 milyon ABD doları tutarında doğal gaz ihraç etti. Bu rakam, 2021 yılının verilerine göre yüzde 51 daha yüksektir. TASS ajansı, Çin Genel Gümrük İdaresi'ne atıfta bulunarak, cuma günü konu ile ilgili haber yaptı.

Habere göre Türkmenistan, boru hatları aracılığıyla Çin'e doğal gaz ihraç eden ülkeler arasında liderliğini koruyor. Raporlama

döneminde, boru hatları ile Çin'e doğal gaz ihraç eden ülkeler arasında Rusya da yer almaktadır. Rusya'nın Çin'e doğal gaz ihracatı 3 milyar 980 milyon ABD doları oldu ve 2021 ile kıyaslandığında 2,63 kat arttı.

Ayrıca Çin'e boru hatları üzerinden doğal gaz tedarik eden başlıca ülkeler arasında Myanmar (\$1,43 milyar), Kazakistan (\$1,08 milyar) ve Özbekistan (\$1,07 milyar) da bulunmaktadır. Hâlihazırda Türkmenistan, Türkmenistan-Özbekistan-Kazakistan-Çin güzergâhında uzanan üç doğal gaz boru hattı üzerinden Çin'e doğal gaz ihraç ediyor. Üç doğal gaz boru hattı, yılda 55 milyar metreküp doğal gaz taşıma kapasitesine sahiptir. Bu güzergâhta sevk edilen doğal gazın ağırlıklı kısmı Türkmenistan'dan, kalan kısımları ise Kazakistan ve Özbekistan'dan tedarik ediliyor.

Şubat 2021'de Türkmenistan-Çin doğal gaz boru hattı 4. kolunun inşaat projesi üzerine mutabakat sağlandı. Bu kolun faaliyete geçirilmesiyle birlikte Türkmenistan'dan Çin'e sevk edilen doğal gaz hacminin yıllık 65 milyar metreküpe ulaşması bekleniyor.

Türkmenistan, 2021 yılında Çin'e yaklaşık 34 milyar metreküp doğal gaz ihraç etmişti.

TÜRKMENBAŞI DENİZ LİMANI ÜZERİNDEN YÜK TRANSİTİ 2,5 KAT ARTTI

Türkmendenizderyayolları ajansının basın servisinin haberine göre, Ocak-Aralık 2022'de Hazar Denizi'nde bulunan uluslararası liman Türkmenbaşı üzerinden transit yük taşımacılığı 2021'in aynı dönemine göre 2,5 kat arttı. Başlıca taşınan yükler arasında gıda, petrol ve kimyasal ürünler, yapı malzemeleri, metaller, ekipman ve yedek parçalar yer alıyor. Transit geçişteki artış, Uluslararası Türkmenbaşı Limanının faaliyetlerini iyileştirmeye yönelik dijital teknolojilerin ve hizmetlerin sistematik olarak benimsenmesi ve bölgedeki ilgili uluslararası lojistik şirketleriyle diyalog kurulması sayesinde mümkün oldu.

Ayrıca, Türkmenistan Bakanlar Kurulu Ulaştırma ve Haberleşme Ajansı'na bağlı Türkmendenizderyayolları Ajansı Başkan Yardımcısı Seyitguli Bayseidov'un, Hazar Denizi'nde kargo gemilerinin kesintisiz ve düzenli trafiğinin sağlanması konusunu görüşmek üzere Rusya'nın Astrahan kentine ziyarette bulunduğu da gelen bilgiler arasında.

Taraflar Özbekistan üzerinden transit olarak Kırgızistan'dan Rusya'ya yeni bir intermodal rotanın geliştirilmesi için Türkmenbaşı ve Olya limanları arasında kesintisiz bir nakliye hattının oluşturulması konusunu incelemeye karar verdiler.

ÖZBEKİSTAN ZARAFŞAN RÜZGÂR İSTASYONU İNŞAATI YILIN EN İYİ PROJESİ SEÇİLDİ

Özbekistan Yatırım, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı basın servisinin haberine göre, Özbekistan'ın Navoi bölgesi Zarafşan şehrindeki rüzgâr santrali inşaat projesi, PFI

(Project Finance International) tarafından Orta Asya'da yılın en iyi projesi seçildi.

Proje, Özbekistan Yatırım, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Birleşik Arap Emirlikleri'ne ait Masdar şirketi arasında imzalanan yatırım anlaşmasına uygun olarak hayata geçirilecek. 500 MW kapasiteli geleceğin santrali için 600 milyon dolar doğrudan yabancı yatırım kullanılacak.

Santral faaliyete geçtiğinde yılda 1,6 milyar kilovat-saate kadar enerji üretecek ve enerji üretimi için kullanılan yaklaşık 545 milyon metreküp gaz tasarrufu sağlayacak.

Bu rüzgâr santralinin inşası, Özbekistan'ın yeşil enerji payını 2026 yılına kadar yüzde 25'e çıkarmayı hedefleyen projenin bir parçasıdır.

PFI (Project Finance International) ödülünün proje finansmanında etkisi olan en prestijli ödüllerden biri olarak kabul edildiği bilinmektedir. Bu ödül, her yıl Avrupa, Asya, Afrika, Orta Doğu ve Amerika'da uygulanan en iyi projelere verilen ödüllerden birisidir.

ÖZBEKİSTAN, KIRGIZİSTAN'DAKİ PROJELERİN UYGULANMASINI HIZLANDIRMAK İSTİYOR

Özbekistan Yatırım, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı basın servisinin haberine göre, Özbekistan, Kırgızistan'daki endüstriyel projelerin uygulanmasını hızlandırmayı amaçlıyor. Özbekistan Yatırım, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Başkanı Laziza Kudratov ile Kırgızistan Ekonomi ve Ticaret Bakanı

Daniyar Amangeldiev bir araya geldi. Bakanların çevrimiçi görüşmeleri 11 Ocak'ta gerçekleşti.

Görüşmede, bir dizi öncelikli alanda iş birliğinin daha da güçlendirilmesinin önemi vurgulandı. Özellikle Kırgızistan'da "Kambar-Ata HES-1" ve "Çin-Kırgızistan-Özbekistan" demiryolu inşaat projelerinin gerçekleştirilmesinin hızlandırılması konusunda anlaşmaya varıldı.

Özbekistan Yatırım, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı basın servisinin yapılan açıklamada, "Kırgızistan'da otomobil ve ticari araç üretimi, Celal-Abad bölgesinde eğirme tesisinin işletilmesi, ASKUE elektrik ölçüm sisteminin uygulanması ve üretimi ile kalsiyum karbür üretimi için planlanan projeler de değerlendirildi" ifadeleri kullanıldı.

Ayrıca bakanlar, 2023 yılında gerçekleştirilmesi planlanan ikili etkinlikler için en üst düzeyde hazırlıklar yapılmasının yanı sıra "Özbekistan-Kırgızistan" kalkınma fonu aracılığıyla geliştirilenler de dâhil olmak üzere devam eden ortak projelerin uygulanması konularını ele aldı.

ÖZBEKİSTAN VE TÜRKMENİSTAN TARIM SEKTÖRÜNDE İŞ BİRLİĞİ YAPACAK

Tarımsal sanayi alanında iş birliğini genişletmek amacıyla Türkmenistan Tarım ve Çevre Koruma Bakanlığı temsilcilerinden oluşan bir heyet Özbekistan'ı ziyaret etti.

Bir hafta sürecek ziyarette (7-14 Ocak) Türkmenistan'dan gelen konuklar, Özbekistan'da geliştirilen yeni yüksek kaliteli pamuk çeşitlerini tanıyacak ve bu pamuk çeşitlerini Türkmenistan'da yetiştirme olanaklarını değerlendirecekler. Ayrıca, Türkmenistanlı heyet bahçecilik alanında deneyim alışverişinde bulunacak ve patates tohumu ekimi alanında iş birliğine başlayacak.

Aynı zamanda Özbekistan Tarım Bakanlığı bünyesindeki Tohum Gelişimi Merkezinin Müdürü Şuhrat Mamaconov, Türkmenistan delegasyonunun temsilcilerini Özbekistan'da tohum yetiştiriciliği sektöründe devam eden çalışmalarla ilgili bilgilendirdi. Buhara bölgesinde yetiştirilen yüksek verimli, erken olgunlaşan pamuk çeşitlerinin sunduğu olanakları anlattı. Bu yeni çeşitler, Buhara Agroküster Derneği tarafından oluşturulan toprak bilimi laboratuvarında geliştirilmiştir.

Ayrıca heyet, İtalya'dan ithal edilen modern teknolojilere sahip bir süt işleme tesisini ziyaret ederek burada üretilen ürünler hakkında bilgi aldı. Ardından, heyet temsilcileri Buhara, Surhandarya, Semerkant ve Taşkent bölgelerinde bulunan pamuk ve patates tohumu üretim işletmeleri ile pamuklu dokuma işletmelerini de ziyaret etti.

ÖZBEKİSTAN'DA, MACARİSTAN İŞLETMELERİNE YÖNELİK SANAYİ BÖLGESİ KURULACAK

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev'in Ekim 2022'de Macaristan'a yaptığı ziyaret çerçevesinde varılan anlaşmaların uygulanmasını hızlandırmak için oluşturulan yol haritası Taşkent şehri belediye başkanı Cihongir Artıhocayev tarafından onaylandı.

Belge, Macaristanlı şirketler için gerekli altyapıya sahip ayrı bir sanayi bölgesinin oluşturulmasını öngörüyor. 2023 yılı Nisan ayına kadar sanayi bölgesi için devredilecek arsanın belirlenmesi bekleniyor. Sanayi bölgesinin gelişimine yönelik bir konsept de geliştirilecektir.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, Macaristan ziyareti sırasında Macar şirket ve bankalarının başkanları ile bir araya gelmişti. Fuar sırasında Macaristan'ın şirketleri için gerekli tüm üretim altyapısına sahip özel bir sanayi bölgesi oluşturulması önerilmişti. Ayrıca Özbekistan ve Macaristan'ın, öncelikli projeleri finanse etmek için ortak bir fon kurması öngörülmüştü.

Aynı zamanda, teknopark projesi kapsamında tıbbi ekipman, elektronik ve yedek parçaların ortak üretimi planlanmaktadır. Yakın gelecekte Macaristan'dan müzakereler için Taşkent'e gidecek olan potansiyel üreticilerin bir listesi hazırlanacaktır. 2023-2024 döneminde Özbekistan, Macaristan'a 1 milyon dolar değerinde triko ve iplik, 3,1 milyon dolar değerinde kuru meyve ve polietilen pelet ihraç etmeyi planlıyor.

ÖZBEKİSTAN VE TÜRKİYE ENFORMASYON TEKNOLOJİLERİ ALANINDA İŞ BİRLİĞİNİ ELE ALDILAR

2 Ocak'ta Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı bünyesindeki İnsan Kaynakları Yönetimi Ofisi çalışanlarından oluşan bir heyet Özbekistan'a iş ziyareti gerçekleştirdi. Türkiye'den gelen heyete Cumhurbaşkanlığı İdare Ofisi Eğitim ve Geliştirme Daire Başkanı Volkan Nazlı ve Yönetim Hizmetleri Daire Başkanlığı Proje Koordinatörü Anıl Günel başkanlık etti. Misafirler Özbekistan Bilişim Parkının faaliyetleri hakkında bilgi aldılar.

Görüşmede Özbekistan Bilişim Parkı Uluslararası İlişkilerden Sorumlu Müdür Yardımcısı Amaliya Ergaşeva, Eğitim Projeleri Daire Başkanı Şahzod Narzullayev ve Uluslararası Derecelendirme Kuruluşları Daire Başkanı Dişod Saitov, kuruluşun faaliyetlerini ve sahip olduğu bilişim teknolojilerini (BT) misafirlere tanıttı. Konuklara son 4 yılda yapılan çalışmaların sonuçları ve Bilişim Parkının 2023 planları hakkında da bilgi verildi.

Toplantıda, Türkiye Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi, BT eğitiminin iyileştirilmesinde modern çözüm alışverişinin ve ileri teknolojilerde iş birliğinin geliştirilmesinin önemi üzerinde durdu. Unutulmamalıdır ki Türkiye'de yaklaşık 80.000 uzmanın çalıştığı, bilimsel tesisler de dâhil olmak üzere 100 civarında teknopark bulunmaktadır.

Türk heyeti temsilcileri, bilişim eğitiminin geliştirilmesi konusundaki deneyimlerini paylaştılar ve Türk vatandaşlarına

çeşitli uzmanlık alanlarında kurslar ve istihdam olanakları sağlayan "e-insan" projesini anlattılar.

Özbekistanlı uzmanlar ise konuklara "IT Park One Million Uzbek Coders" programı ve yakın zamanda başlatılan "IT Park University" programı hakkında bilgi verdi.

Görüşmede ayrıca Özbekistan'da "Elektronik Devlet" sisteminin geliştirilmesi ele alındı. Misafirler, Özbekistan'ın bu alanda geliştiğini kaydetti.

Görüşme sonucunda taraflar, bilişim eğitimi alanında ikili ilişkilerin geliştirilmesine devam edilmesi konusunda mutabık kaldı. Özbek tarafı, ihracata yönelik Türk bilişim şirketlerinin Özbekistan pazarına girmelerini desteklemeye ve Türk şirketlerinde çalışmak üzere IT uzmanları yetiştirmeye hazır olduğunu ifade etti.

ÖZBEKİSTAN, RUSLAR TARAFINDAN EN ÇOK ZİYARET EDİLEN ÜLKELER LİSTESİNE GİRDİ

Özbekistan, Rusyalı seyahat blog yazarları ve gazeteciler tarafından 2023'te seyahat edilebilecek en iyi ülkeler listesine dahil edildi.

Rus katılımcılara yönelik gerçekleştirilen ankette her katılımcıya aynı anda üç rota seçeneği sunuldu. Nihai sonuca göre, katılımcıların çoğunluğu Türkiye'ye oy verirken, onu ikinci sırada Gürcistan ve üçüncü sırada Özbekistan izledi. En iyi 10 tatil ülkesi arasında Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Tayland ve Mısır da yer aldı.

Daha önce Özbekistan'ın Karakalpakstan bölgesinin dünyanın en eşsiz 16 turistik destinasyonu listesine dâhil edildiğini de belirtmek gerekir.

TÜRKMENİSTAN İLE ÖZBEKİSTAN ARASINDAKİ TİCARET HACMİ \$926,3 MİLYONA ULAŞTI

Özbekistan ile Türkmenistan arasındaki ticaret hacmi, 2022 yılında 926,3 milyon ABD doları oldu ve 2021 yılına oranla yüzde 2,7 arttı.

Özbekistan Devlet İstatistik Komitesi tarafından cuma günü yayınlanan rapora göre, 2022 yılında Özbekistan'ın Türkmenistan'dan ithalatı 731,5 milyon ABD doları

olurken, 2021'e göre yüzde 3 arttı. Aynı dönemde ülkenin Türkmenistan'a ihracatı yüzde 1,5 arttı ve 194,8 milyon ABD dolarına tekabül etti. Böylece Türkmenistan, Özbekistan'ın ilk 10 dış ticaret ortağı arasında yer aldı.

Özbekistan'ın 2022 yılı dış ticaret hacmi 50 milyar 8 milyon 400 ABD dolarına tekabül ederken, 2021 yılı ile kıyaslandığında 7,8 milyar ABD dolarından fazla, başka bir deyişle yüzde 18,6 oranında arttı.

2022 yılında Özbekistan'ın Rusya ile olan dış ticaret hacmi 9,27 milyar ABD dolarını aştı. İlgili dönemde Özbekistan'ın Rusya'dan ithalatı 6,21 milyar ABD dolarından fazla, bu ülkeye ihracatı ise 3,06 milyar ABD dolarından fazla gerçekleşti.

2022 yılında Özbekistan'ın diğer önemli dış ticaret ortakları arasında Çin (\$8,9 milyardan fazla), Kazakistan (\$4,6 milyardan fazla), Türkiye (\$3,2 milyardan fazla), Güney Kore (\$2,3 milyardan fazla), Kırgızistan (\$1,26 milyar), Almanya (\$1,15 milyardan fazla), Afganistan (\$759,9 milyon) ve Hindistan (\$690,5 milyon) yer aldı.

ÖZBEKİSTAN, TÜRKMENBAŞI LİMANI ÜZERİNDEN AZERBAJCAN'A BÜYÜK MİKTARDA OTOMOBİL PARÇASI TEDARİK ETTİ

Türkmenbaşı Uluslararası Limanı aracılığıyla Özbekistan'dan Azerbaycan'a yüzden fazla 40 fitlik konteyner gönderildi. İlgili haber, 25 Ocak 2023 tarihinde turkmenportal.com resmi internet sitesinde yer aldı. Türkmenistan Deniz ve Nehir Taşımacılığı Ajansı'nın bildirdiğine göre, otomobil parçalarıyla yüklü konteynerler Azerbaycan şirketi Azermash'a gönderildi. Otomotiv endüstrisinde kullanılan yedek parçalar Uzavto Motors firmasından sevk edildi ve liman üzerinden yük taşımacılığı Türkmenistan Ulaştırma ve Lojistik Merkezi tarafından gerçekleştirildi.

Daha önce bildirdiğimiz üzere, Türkmenistan Deniz Ticaret Filosu Şirketi Ocak 2023'ten itibaren Türkmenbaşı – Bakü – Türkmenbaşı güzergâhı boyunca konteyner taşımacılığı yapmak için Balkan gemisini kullanmaya başlamıştır.

ÖZBEKİSTAN'IN COBALT OTOMOBİLİ KAZAKİSTAN'DA EN POPÜLER OTOMOBİLDİR

2022'de UzAuto Motors, 101.617 adet Chevrolet Cobalt modeli binek aracı üretti ve bunlardan 64.427'si yerel pazarda satıldı. İlgili haber 30 Ocak 2023 tarihinde autostrada.uz resmi internet sitesinde yer aldı.

Üretilen otomobillerin çoğu, Kazakistan'a gönderildi. Bu ülkede Cobalt otomobili en çok satılan model araçtır. UzAuto Motors'un verilerine göre Kazakistan'a 34,288 araç ihraç edildi.

UzAuto, Özbekistan tesislerinde Chevrolet Onix'in üretimini gerçekleştirerek Kazakistan'a ihracatı iki katına çıkarmayı planlıyor.

UzAuto Motors fabrikası 2022 yılında toplam 306.754 binek otomobil üretti. UzAuto Motors ayrıca Damas üssünde 20.886 adet özel binek otomobil (kamyonetler, ambulanslar dahil) üretti.

2022'de Özbekistan'da toplam 282.898 araba satıldı. Modellerin satış miktarları şu şekildedir: Cobalt: 64.427, Gentra: 78.440, Damas: 73.846, Labo: 19.080.

ÖZBEKİSTAN KIRGIZİSTAN'IN TEKSTİL SEKTÖRÜNE YATIRIM YAPIYOR

Özbekistan tekstil endüstrisinin gelişim modeli, BDT ülkeleri arasında giderek daha fazla popülerlik kazanmaktadır. Özellikle Özbek girişimciler ortak projeler gerçekleştirmek için komşu ülkelere aktif olarak davet edilmektedir.

Bununla birlikte Özbekistan tekstil şirketlerinin Kırgızistan'ın tekstil sektörüne yatırım yapma konusundaki ilgisi de artmaktadır. Özellikle Özbekistan'ın en büyük örme kumaş üreticilerinden biri olan Zelal Tekstil'in kurucusu olduğu Dekna Bishkek LLC'nin inşaat ve montaj işleri tamamlanmak üzeredir.

Çuy bölgesi Kara-Balta şehrinde 45.0 milyon dolar tutarında "Dekna Bişkek" dikiş ve tekstil üretimi gerçekleştirilmektedir. Projenin lansmanı sonucunda 17 bin ton örme kumaş ve 7,0 milyon adet mamul tekstil üretimi için üretim kapasitesi oluşturulacak, yaklaşık 1000 kişiye istihdam sağlanacaktır.

Şu anda işletmenin yer alacağı bina ve yapıların onarımı ve teknolojik ekipman temini için çalışmalar devam etmektedir.

I. Khaydarov başkanlığındaki Uztexilprom Derneği heyeti, projeleri yerinde incelemiştir.

KTMÜ Adına Sahipleri:

Rektör Prof. Dr. Alpaslan CEYLAN,

Rektör Vekili Prof. Dr. Asilbek KULMIRZAYEV

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:

Prof. Dr. Nasuh USLU

Editör: Prof. Dr. Nasuh USLU

Sayfa Tasarımı: Özlem GÜL

Yayına Hazırlayanlar:

Dr. Maksat ACIKAN uulu, Dr. Zalina ADOBAŞEVA,
Özlem GÜL

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28

Orta Asya ülkelerinden Kırgızca, Türkçe, Rusça,
İngilizce günlük haberler için sitemize bakabilirsiniz:
orasam.manas.edu.kg

Bizi ayrıca Facebook, Instagram,
Twitter'dan da takip edebilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

orasammanas

